

text:

DANA CIOLCA

fotografii:

FLORIN ANDREESCU

Dreamstime

Shutterstock

We know
books

© 2024, Ad Libri

tel: 021-212.35.67, 021-210.88.64, 0722-527876

e-mail: adlibri@adlibri.ro

www.adlibri.ro

Toate drepturile asupra prezentei lucrări aparțin editurii Ad Libri. Reproducerea integrală sau parțială a textelor sau ilustrațiilor este posibilă numai cu acordul prealabil scris al editurii Ad Libri.

Editura încearcă să ofere cititorilor săi informații complete și aduse la zi. Suntem totuși conștienți că între momentul publicării acestui ghid și cel al cumpărării lui pot apărea diverse modificări ale datelor prezentate. Ne cerem scuze pentru eventualele inadvertențe și ne suntem recunoscători tuturor celor care ni le vor semnala. Orice alte observații și informații noi cu privire la subiectul ghidului de față vor fi considerate bine-venite.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Florența și Toscana / text: Dana Ciolca; foto: Florin Andreescu

București: Ad Libri, 2024.

ISBN 978-606-051-023-0

978

LEGENDA SIMBOLURILOR

✉ adresa / localizarea

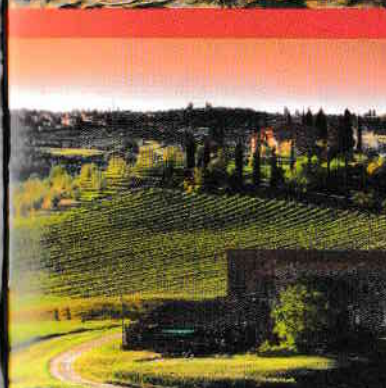
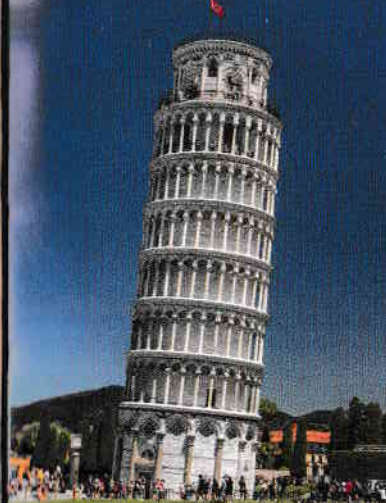
☎ numărul de telefon

🕒 programul de funcționare

🎫 taxă de intrare

🚗 mijloace de transport

➔ trimitere la pagina cu prezentarea detaliată

Florența și Toscana

LBRIS

We know
books

Cuprins

Florența și Toscana,
pe scurt

6

Cele mai
frumoase atracții
turistice

20

Cele mai
interesante
experiențe

52

Descoperă

Florența

58

Toscana

106

Recomandări

142

Informații utile

152

Florența și Toscana, pe scurt

Benvenuti in Toscana! > 8

Repere istorice > 12

Be SMART! > 14

Bucătăria toscană > 18

Benvenuti in Toscana!

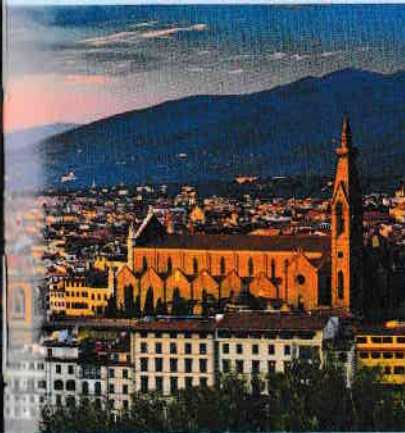
we know
books

Toscana, regiunea de circa 22 000 km² încadrată de Lazio la sud, Umbria la est, Emilia-Romagna și Liguria la nord și la vest de Marea Tireniană, cuprinde ce este mai frumos și mai bun din ceea ce a făcut Italia celebră în lume.

Capitala Toscanei, Florența, fondată de romani, în anul 59 î.Hr., ca așezare pentru veteranii armatei, s-a dezvoltat rapid datorită poziției sale strategice la intersecția mai multor căi de comunicație importante și, pe parcursul istoriei sale, a fost republică, sediu al Ducatului Toscana și capitală a Italiei (între 1865 și 1870).

Centrul istoric al Florenței, patrimoniu mondial UNESCO, se întinde pe o suprafață de 505 hectare, fiind înconjurat de rămășițele zidurilor din secolul al XIV-lea și înglobând „patrulaterul roman”, format din actuala Piazza della Repubblica, străzile înguste ale orașului medieval și orașul renascentist.

Nobila Florență a exercitat o imensă influență asupra dezvoltării arhitecturii și a artelor monumentale, nu doar în Italia,

ci în toată Europa, și a definit principiile artistice ale Renașterii. Astăzi concentrează o colecție uriașă de opere de artă de renume mondial, rodul a șapte sute de ani de efervescentă în plan cultural și artistic. Cattedrale di Santa Maria del Fiore – cu al său magnific dom, construit de Filippo Brunelleschi, și campanila proiectată de Giotto –, Galleria degli Uffizi – cu neprețuita sa colecție de artă –, Palazzo Vecchio – decorat de Michelangelo, Vasari și Donatello – și Ponte Vecchio – martor a secole de istorie tumultuoasă – sunt cele mai cunoscute comori ale sale, dar fiecare stradă și fiecare piață din Centrul istoric sunt tapiserii de artă și cultură. De neratat sunt și Galleria dell'Accademia – un veritabil templu al artei –, Casa di Dante, Museo

Nazionale del Bargello și Basilica di Santa Croce.

Dezvoltarea Oltrarno (dincolo de Arno), odinioară un cartier modest, a fost impulsionată de mutarea în secolul al XVI-lea a familiei Medici la Palazzo Pitti. Astăzi Oltrarno este o zonă cochetă, presărată cu palate și biserici istorice, grădini înținse, magazine cu produse *handmade*, galerii de artă și restaurante la modă.

Cu un farmec atemporal, Siena, vreme de secole rivala Florenței, a păstrat cu grijă peisajul urban medieval, care reflectă, ca și celebra sa cursă de cai (Palio di Siena), identitatea complexă și multistratificată a orașului.

Pe lângă extraordinarele orașe-muzeu Florența și Siena, Toscana se mândrește cu monumente care conservă memoria Republicii Maritime Pisa – o lungă perioadă, stăpânul incontestabil al Mediteranei –, dar și cu elegante și armonioase peisaje urbane, precum cele din Lucca, Pienza și Arezzo, și cu sate și orașele care au încremenit parcă în epoca medievală (San Gimignano, San Quirico d'Orcia, Montepulciano, Montalcino și Cortona).

Toscana rurală seduce prin peisajele sale uluitoare, o succesiune infinită de coline și văi blânde, scăldate în multiple tonuri de verde primăvara și în galben intens vara și toamna, cu ferme și case solitare, cocoțate în vârful dealurilor, flancate de chiparoși uriași. Este suficient să surprinzi lumina amurgului îmbrăcând Val d'Orcia și veți înțelege de ce artiști din toată lumea vin aici în căutare de inspirație.

Partea de vest a Toscanei atrage cu plajele sale aurii, clima blândă și eleganța stațiunilor sale (Pietrasanta, Seravezza, Forte dei Marmi și faimosul Viareggio) sau surprinde cu decorurile sălbatice, precum

cel al promontoriului Monte Argentario, cu golfurile sale stâncoase.

Toscana cucerește și prin ospitalitatea sa autentică, pe care o veți descoperi de la Marea Tireniană până în Alpii Apuani, în vilele și conacele vechi transformate în pensiuni, în micuțele osterii în care rețetele vechi sunt păstrate cu grijă, precum secretele de familie, și în tratorile din sate, care oferă experiențe culinare similare cu cele ale restaurantelor *fine dining*. Geniul bucătăriei Toscanei constă în simplitatea ingredientelor și a rețetelor.

De la spectaculoasele orașe-muzeu la satele cu conacele de culoarea mierii, de la potecile din valea Garfagnana la plajele aurii de pe țărmul Mării Tireniene, de la Carrara, unde munții de marmură sunt

TOSCANA ȘI FLORENȚA, ÎN CIFRE

- Suprafața Toscanei: 22 987 km²
- Numărul locuitorilor Toscanei: 3 647 180 (2023)
- Densitate populației Toscanei: 158 locuitori/km²
- Numărul provinciilor: 9 (Arezzo, Grosseto, Livorno, Lucca, Massa-Carrara, Pisa, Pistoia, Prato și Siena), la care se adaugă Città Metropolitana di Firenze
- Lungimea litoralului Toscanei: 633 km
- Suprafața Florenței: 102 km²
- Numărul locuitorilor Florenței: 360 096 (2023)
- Numărul vizitatorilor Florenței: între 10 și 16 milioane pe an

modelați în maiestuoase catedrale, la peisajul rural toscan, cu dealurile și văile care se ondulează grațios, Toscana este pământul fâgăduinței pentru orice vizitator, un loc care te ispiteste de la distanță și te seduce de la prima vedere.

Secolele X î.Hr. - I î.Hr.

Teritoriul actual al Toscanei a fost locuit de etrusci, care și-au pierdut autonomia începând din secolul al IV-lea î.Hr., în fața romanilor.

59 î.Hr.

Pe malul râului Arno, romanii fondează Florenția, o colonie pentru veteranii de război.

20 î.Hr.

Se pune piatra de temelie a coloniei militare Siena.

Secolul al VI-lea

Triburile germanice ale longobarzilor se stabilesc în Lucca și fondează Ducato di Tuscia, care cuprindea mare parte din Toscana de astăzi.

774

Carol cel Mare cucerește regatul longobarzilor, Ducato di Tuscia devenind mai târziu Marca di Tuscia.

Secolul al XI-lea

Marca di Tuscia a fost preluată de Casa Attoni, o puternică familie nobiliară. Matilde di Canossa (1046-1115) sau La Gran Contessa a fost una dintre cele mai importante figuri ale Evului Mediu în Italia.

1062

Pisa cucerește mai multe orașe din Sicilia și devine unul dintre cele mai importante porturi la Marea Mediterană.

Secolul al XII-lea

Orașele toscane își afirmă treptat independența, prosperă din activități comerciale, bancare, agricole și de manufactură și își dispută supremația.

1252

Florența bate primul *fiorino*, o monedă de aur care, în scurt timp, va deveni moneda de schimb preferată în Europa.

1393

La origine o familie de negustori de lână și bancheri din clasa mijlocie, Casa de Medici își începe ascensiunea și va conduce Florența aproape neîntrerupt până în 1743 (din „spatele cortinei” până în 1532, când De Medici dobândesc titlul oficial de Duci de Toscana).

Familia Medici a dat patru papi și mai mulți conducători tenace și vizionari, precum Cosimo cel Bătrân, Lorenzo Magnificul și Cosimo I, care au făcut din orașul de pe Arno nucleul Renașterii italiene.

1406

Florența cucerește portul Pisa, obținând acces la mare.

1494

Carol al VIII-lea al Franței invadează Italia și familia Medici va fi trimisă în exil.

1498

Girolamo Savonarola este excomunicat și ars pe rug în Piazza della Signoria din Florența.

1555

Florența cucerește Siena, ultima republică liberă.

31 octombrie 1737

Anna Maria Luisa (1667-1743), ultima descendentă a familiei Medici, donează statului toate proprietățile și colecțiile de artă ale familiei, cu condiția ca acestea să rămână pentru totdeauna în Florența. Ulterior, Toscana este preluată de Casa de Habsburg-Lorena.

1799-1815

Toscana este ocupată de trupele lui Napoleon Bonaparte. Acestea vor fi alungate în 1815 și Toscana va fi preluată de Austria.

1849

Se proclamă Republica Toscană.

1860-1861

În urma unui referendum, Toscana este anexată de Sardinia, un an mai târziu luând naștere Regatul Italiei.

1865-1871

Florența devine capitala Regatului Italiei.

1940-1944

Florența, Pisa, San Gimignano și alte orașe toscane suferă pagube foarte mari în al Doilea Război Mondial.

1946

Italia se proclamă republică.

1982

Zona centrală a Florenței este declarată Patrimoniu Mondial UNESCO.

Originea etruscilor este necunoscută, cea mai plauzibilă ipoteză fiind aceea că proveneau din partea vestică a Asiei Mici. Civilizația etruscă a dominat centrul peninsulei Italiei (Toscana, vestul Umbriei și nordul regiunii Latium) între secolele al IX-lea î.Hr. și al IV-lea î.Hr., atingând apogeul în secolul al VII î.Hr. și exercitând o influență puternică asupra civilizației romane de mai târziu, în ceea ce privește planificarea urbanistică și elementele arhitecturale, concepția despre autoritate și ritualurile divinatorii.

Buni agricultori și artizani ai ceramicii, etruscii au excelat în comerțul maritim pe distanțe lungi și în meșteșugul prelucrării metalelor, fiind creatorii celei mai puternice industrii metalurgice a Antichității. În secolul al VIII-lea î.Hr. erau organizați socio-politic în 12 cetăți-stat – printre care Arretium (azi, Arezzo ► 134), Curtun (azi, Cortona ► 136), Perusia (azi, Perugia), Tarch(u)na (azi, Tarquinia), Volaterrae (azi, Volterra ► 50), Vulci (azi, Vulci) și Volsinii (azi, Orvieto) – reunindu-se, în special, în scopuri religioase, în Liga (sau Confederația) Etruscă la Fanum Voltumnae, aflată, se presupune, la Volsinii.

Etruscii aveau o religie politeistă. Vorbeau o limbă care nu făcea parte dintre limbile indo-europene și care continuă să fie o enigmă. Inscriptiunile, descoperite în special în necropole – veritabile orașe de piatră –, nu dezvăluie decât o mică parte a spiritualității etruscilor. Fără îndoială, cea mai mare moștenire artistică a etruscilor sunt picturile care acopereau pereții mormintelor, ceramica și sculpturile metalice.

LORENZO IL MAGNIFICO

Lorenzo de' Medici sau Lorenzo Magnificul (1449-1492) ajunge la doar 20 de ani, într-o Florență care se proclamă republică, dar, în realitate, este condusă de prieteni și susținători fideli ai familiei Medici. În lunga sa domnie a transformat Florența în unul dintre cele mai importante centre financiare și comerciale europene și în leagănul Renașterii italiene.

A fost un politician tenace, care și-a consolidat puterea prin schimbări constituționale, un diplomat abil, un cărturar rafinat și cel mai mare

patron al artelor, finanțând aproape toți marii artiști ai epocii (Antonio del Pollaiuolo, Andrea del Verrocchio, Leonardo da Vinci, Sandro Botticelli, Domenico Ghirlandaio și Michelangelo Buonarroti). Pasionat de filozofie, poet și mare colecționar, a extins Biblioteca Medici (Biblioteca Laurențiană), promovând literatura și filozofia și încurajând dezvoltarea umanismului prin cercul său de prieteni savanți (Marsilio Ficino, Poliziano și Giovanni Pico della Mirandola).

Lorenzo a calculat că, între anii 1434 și 1471, familia sa a cheltuit aproximativ 663 000 de florini (aproximativ 460 de milioane de dolari, în prezent) pe impozite, clădiri și acțiuni de caritate.

Din păcate, Lorenzo Magnificul nu s-a dovedit un bun administrator al finanțelor proprii. După o serie de investiții proaste și afaceri dubioase, Banca Medici a intrat în faliment.

Una dintre cele mai pitorești sărbători din Florența, Festa della Rificolona debutează cu o procesiune impresionantă cu lanterne din *papier mâché*, se continuă cu o petrecere în aer liber și se încheie cu un foc în care sunt arse lanternele (după ce este aleasă cea mai frumoasă dintre ele).

Pitorescul festival amintește de vechea tradiție a fermierilor din împrejurimile Florenței. În ajunul sărbătorii Nașterii Maicii Domnului (8 septembrie), aceștia veneau în oraș încărcăți cu produse pe care le vindeau la târgul organizat cu această ocazie în Piazza Santissima Annunziata. Își luminau calea cu felinare improvizate din hârtie, fixate în vârful unor bețe lungi. Sosirea acestora reprezenta o atracție pentru tinerii florentini, care ironizau femeile simple de la țară, numindu-le *ferucolone* (târgovețe), cuvânt care s-a transformat ulterior în *rificolona* și înseamnă astăzi, în dialectul florentin, o femeie îmbrăcată fără gust.

We know books

Festa della Rificolona

Unele legende susțin că *gelato (fior di latte)* – înghețata – a fost inventată de Cosimo Ruggieri, cu ocazia unui concurs de gătit organizat la curtea Caterinei de Medici. Potrivit altor legende, aceasta a fost creată de arhitectul Bernardo Buontalenti și numită *gelato alla crema*, *crema Fiorentina* sau *crema Buontalenti* (o cremă pe bază de lapte și ou, aromată cu lămâie, bergamotă și portocală). Rețeta delicioșului desert circulă din 1565.

Florența este raiul *gelato*. Vă puteți răsfăța cu *gelato* aromată și cremoasă la Gelateria La Carraia (☑ *Via dei Benci, 24/r; Santa Croce*), Gelateria dei Neri (☑ *Via dei Neri 9*), Perché No! (☑ *Via dei Tavolini 19r*), dar și în alte locuri. În fiecare an, la începutul lunii mai, principalele piețe din Florența găzduiesc Gelato Festival.

Gallo Nero

Ah, il gelato!